להטביע את אויבינו ביין

written by דוד מ' וינברג | 14.03.2025

אף על פי שזה פורים, אני מהסס מעט לכתוב על יין בגלל המלחמה המתמשכת. הבנים שלי עדיין משרתים במילואים, כל כך הרבה משפחות שרויות באבל או סובלות מטראומה, וישראלים עדיין מוחזקים בשבי.

למעשה, הטור האחרון שלי שחגג את תעשיית היין הישראלית פורסם ביום שישי, 6 באוקטובר 2023 – ערב שמחת תורה תשפ"ד ומה שהפך להיות "השבת השחורה" – כאשר החמאס פלש, טבח וחטף בעוטף עזה.

כבר בבוקר למחרת היה בלתי הולם, ואפילו מביך, לקרוא את הכתבה החגיגית והנלהבת שלי על פלאי תעשיית היין הישראלית. מאז, העזתי לכתוב רק על מיזמי יין המנציחים חיילי צה"ל שנפלו.

אבל עם נפילתם של עשרת בניו המודרניים של המן – אויבי ישראל בעזה, ביירות וטהרן: אל-ערורי, עקיל, דף, הנייה, עיסא, קאוק, נסראללה, קובייסי, שוכר וסינוואר – ראוי שוב לחגוג את הרנסנס הציוני על ידי התמקדות ביין ישראלי טוב (וכשר).

לכל הפחות, אנחנו יכולים להטביע את אויבינו ביין – את דמויות ה"המן" של העולם הזה שלצערנו קיימות גם בחוגים אינטלקטואליים מערביים ובקמפוסים אוניברסיטאיים, לא רק במזרח התיכון. מי ייתן וניצחונות ישראליים גדולים עוד יותר בעתיד המיידי ימחו את זכרם של האנשים הרעים הנזכרים לעיל ואת הטראומות הנוראות שפקדו לאחרונה את אומתנו האמיצה!

לדעתי, עולם היין הישראלי הוא הרבה יותר מאשר עוד הצלחה של "אומת הסטארט-אפ". עולם היין הישראלי הוא הצהרת אמונה עמוקה. מדובר בחגיגה של עם ישראל, ארץ ישראל ואלוהי ישראל המאוחדים מחדש.

אכן, פרי הגפן מחזיק במעמד ייחודי במחשבה היהודית, מעבר למעמד המורם של היין הקיים בכל התרבויות. הסיבה לכך טמונה בחיבור בין תאולוגיה יהודית למיסטיקה.

ראשית, הקשר בין האלוהים לבין עם ישראל נמשל לזה של הכורם וגפנו, יחס של טיפוח ואהבה מתמשכת (ראו תהלים פ:טו ומקומות רבים נוספים בתנ"ך).

שנית, יחזקאל ניבא (לו:ח) כי בימי הגאולה הרי ישראל יצוו: "ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל, כי קרבו לבוא!" רבי אבא לימד לאחר מכן בתלמוד הבבלי (סנהדרין צח א) ש"אין לך קץ מגולה מזה" כשהארץ נותנת את פירותיה בעין יפה ליהודי העולם החוזרים לא"י. לכן יש הדים תנ"כיים וציוניים בכל כוס של יין ישראלי מודרני.

שלישית, התכונות האלכוהוליות המבושמות של היין יכולות להבהיר או לערפל את שיקול הדעת. הן יכולות להקפיץ את התודעה של האדם לעולם טהור שבו רק רצון האלוהים שולט באופן מוחלט (כמו העולם שלפני המרד נגד אלוהים בגן עדן), או לגרור את האדם לתרדמה ולחטא.

בעולם שבו מוסר ורוע מעורבבים, ושולט בלבול בהבחנה בין האלוהי לארצי, האתגר הגדול הוא לבחור בטוב. "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, ואת המוות ואת הרע… ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך" (דברים ל:יט).

לכן יהודים שותים יין עם מטרות נשגבות, בייחוד בפורים כאשר התערובת העמלקית של רוע מאיימת למחוק את כל גבולות המוסר ולהשמיד את העם היהודי.
אנו דוחים את העולם של שושן עולם של שכרות פראית, תאווה צמאת דם וחשיבה אתאיסטית ובמקום זאת מרוממים את מחשבותינו לעבר עולם מושלם שבו נוכחות האלוהים היא דומיננטית באופן מוחלט.
זהו הרעיון השונה והמשונה של "עד דלא ידע" בפורים: לשתות עד הנקודה שבה היוהרה של ההשכלה הגבוהה-לכאורה שהיום לפעמים נקראת "נאורות" אף שבקיצוניותה יכולה להיות פשיסטית או מרקסיסטית מתמתנת על ידי משקה משנה תודעה.
הרעיון הוא מחיקת הפער בין טוב לרע שמרחיק אותנו מאלוהים. הרעיון הוא מחיקת ההשפעות והאידאולוגיות העמלקיות בעולמנו. אז אפשר להתחבר ללחישות של השיח האלוהי שעוברות בכל היקום.
וכך, אנו מרימים כוסית (או כוסיות רבות) של יין טוב לומר "לחיים"; מביעים את נחישותנו לפעול לטובה, מבטאים את רצוננו לחשוף את הערכים האלוהיים המוטמעים בתורה ואת האידיאלים הנצחיים הסמויים בהיסטוריה היהודית.
זכרו: היהדות אינה סגפנית. להפך, היא מקדשת את אורחות החיים העוברים דרך יופי, שפע ושמחה. אם העונג מתועל דרך העקרונות הרוחניים הנכונים, הוא יכול להוביל לדבקות אמיתית עם בורא עולם.
ואכן, ההלכה מבקשת לכוון את התנהגותנו דרך כוונות נכונות. דרך אחת לכך היא ברכות הנהנין על המזון והמשקה, כאשר ליין ניתן מעמד מיוחד.
היין הוא המשקה היחיד עם ברכה מיוחדת, "בורא פרי הגפן". לפני שתיית יין ישראלי, ניתן לברך ברכה נוספת (בנסיבות מסוימות), "הטוב והמטיב", ולאחר שתיית יין (שוב, זה מיוחד ליין מתוצרת ישראל) יש נוסח ברכה מיוחדת נוספת, "על הארץ ועל פרי גפנה".
ובכך, היין הפך למשקה המועדף שבו מציינים את אירועי מעגל החיים היהודי וימים טובים, מברית מילה ועד לחתונה, שבת, פורים, פסח ועוד.
פוסקי ההלכה עבדו שעות נוספות לאורך הדורות כדי לקבוע גדרים בשתיית יין, כדי למנוע מיהודים ולא-יהודים להתערבב יתר על המידה בשתיית יין, וליפול לנישואי תערובות ולעבודה זרה. זהו הרקע להגבלות ההלכה הקשורות ליין "כשר" האוסרות על צריכת יין שיוצר ונמזג על ידי גוים. (הסבר מלא של הסוציולוגיה ההלכתית בעניין זה חורג בהרבה ממסגרת מאמר זה.)
וכעת, הינה הצעתי לשתיית יין טוב בפורים ובפסח השנה.
נסו את זני הענבים החדשים ביותר שגדלים כעת בישראל, כמו דולצ'טו וברברה ענבי יין שחורים שמקורם בפיימונטה בצפון מערב איטליה. יקב טורא בשומרון ויקב טפרברג בנפת שמשון ייצרו לאחרונה יינות מדהימים מענבים אלה. היינות קלים ורעננים, עסיסיים וריחניים, ומתאימים בצורה מושלמת לשתייה בקיץ הישראלי החם.
יינות ברברה מצוינים נוספים מיוצרים מזה כמה שנים על ידי יקבי לוריא ורמת נפתלי בגליל העליון.
כדאי להשתלב במגמת תעשיית היין הישראלית המתרחקת מזני הליבה הצרפתיים כמו קברנה סוביניון, מרלו ושרדונה, ובמקום זה פונה לזנים "ים-תיכוניים" כמו גרנאש, סירה, מורבדר,

מרסלן, קריניאן, סנג'ובזה, רוסאן וויוניה. ענבים אלה אופייניים לאקלים החם השורר בעמק הרון ובדרום צרפת, בספרד ובאיטליה, ועל כן מתאימים גם לנו בישראל.
נסו את יינות המגמה הים-תיכונית שמייצרים יקבי דומיין נטופה, טוליפ-מאיה, כישור, ויזרעאל בגליל התחתון; יקבי רקנאטי, דלתון, ולוריא בגליל העליון; יקב רזיאל בהרי יהודה; יקב ויתקין במישור החוף; ויצרני היין הזעירים בזק, אביתר, להט, מרשה, מוניץ, אוריה, שירן ותלם.